

№ 5, 2017

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
Серія КВ № 15418 – 3990 ПР
від 20.07.2009

ЗАСНОВНИКИ та СПІВВИДАВЦІ:
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
ПП «Видавниче представництво
«Паралель»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Ю.І. ЛЕОНОВ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Л. Баль-Прилипко, д.т.н. (НУБіП)
Г. Голуб, д.т.н. (НУБіП)
В. Бородай, д.с.-г.н. (НУБіП)
Н. Долганова, д.т.н. (АДТУ)
І. Ібатулін, д.с.-г.н. (НУБіП)
С. Каленська, д.с.-г.н. (НУБіП)
В. Костенко, д.т.н. (НУБіП)
В. Оболкіна, д.т.н. (НУХТ)
М. Повозніков, д.с.-г.н. (НУБіП)
В. Сухенко, д.т.н. (НУБіП)
Ю. Сухенко, д.т.н. (НУБіП)
Л. Хомічак, д.т.н. (ІПР)

КЕРІВНИК ПРОЕКТУ
Л.В.Леонова (ВП «Паралель»)

Адреса для листування
і контактні реквізити:

ВП «Паралель», Київ-136, а/с 49, 04136
Тел./факс (044) 443-6006,
(095) 836-1213,
(096) 779-7493
E-mail: leonov_yu@ukr.net
webmed89@mail.ru

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. За точність викладених фактів відповідальність покладається на авторів. За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідає рекламодавець. Редагування та скорочення матеріалів – прерогатива редакції.

© ПРОДОВОЛЬЧА ІНДУСТРІЯ АПК
№5/2017

Номер схвалено до друку рішенням
Вченої ради НУБіПУ
№ 8 від 21.08.2017

Підписано до друку 21.11.2017.
Формат 60x84/8. 3,72 ум. друк. арк.
Папір крейдований. Друк цифровий.
Наклад 150 прим.
Дизайн та верстка редакції журналу.

Усі матеріали, розміщені у нашому виданні і на сайті, використані з відкритих інформаційних джерел або надіслані нашими кореспондентами без переслідування комерційних інтересів. Права на ці матеріали належать їх власникам, до журналу включені винятково з ознайомлювальною метою і не можуть використовуватися без дозволу їх авторів.

Прихована загроза: що може заблокувати український агроекспорт

Любов АКУЛЕНКО, виконавчий директор
ГО "Український центр європейської політики",
Світлана МАЙСТРУК, експерт
ГО "Український центр європейської політики"

Україна потроху здобуває лояльність європейського ринку харчової продукції. Приємний бонус – збільшення експорту продукції з даною вартістю.

Яскравий приклад: за 8 місяців цього року Україна експортувала до ЄС близько 2 тисяч тонн вершкового масла, тоді як за весь минулий рік – лише 741 тону. Важливо зазначити, що експорт вершкового масла Україна розпочала лише у 2016 році, а у 2017-му вже зайняла майже 37% ринку ЄС, потіснивши нинішнього лідера імпорту – Нову Зеландію.

Частково такому успіху вітчизняного масла на ринку ЄС сприяє його нижча ціна (у тому числі за рахунок девальвації гривні), ніж у інших експортерів, а також послаблення позицій Нової Зеландії через природні катаклізми.

Однак системну перевагу для експорту вітчизняних харчових продуктів забезпечує **довіра – еквівалентна європейській система якості і безпечності харчової продукції**, яку Україна запроваджує відповідно до Угоди про асоціацію.

І саме з цієї причини український експорт може "зависнути" в повітрі. **ЄС може в будь-який момент зупинити експорт через невідповідність законодавства України у сфері контролю за кормами.**

Так, уже прийнято критично важливий закон "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" (набуде

чинності з квітня 2018 року), який забезпечує еквівалентну європейській систему державного контролю за операторами ринку харчової продукції.

На черзі – безпечність кормів, тобто гармонізація українського законодавства з європейським у сфері державного контролю безпечності кормів. Відповідно до Розділу IV Угоди про асоціацію законодавство України про корми має бути гармонізоване з положеннями трьох Регламентів ЄС: № 183/2005, № 1831/2003 та № 767/2009.

Чому європейці пильно слідкують за цим питанням? Якщо тварина буде їсти безпечні корми, то похідні від неї продукти будуть безпечними для людини. А держконтроль у свою чергу може попередити потрапляння шкідливих речовин до організму людини через харчовий ланцюг "корм – тварина – харчовий продукт тваринного походження – людина".

Тобто ЄС може в будь-який момент підняти питання визнання безпечності продуктів харчування тваринного походження з України, якщо по ланцюгу простежуваності виробник не зможе показати, що тварина споживає безпечні корми.

Тому ЄС може запровадити тимчасові обмеження на експорт таких продуктів тваринного походження: м'яса птиці та м'ясних продуктів, молока та молочних продуктів, рибної продукції, яєць.

Особливості української адаптації

Для вирішення цього питання розроблено відповідні законопроекти – "Про безпечність та гігієну кормів" (реєстр. № 2845), а також альтернативний № 2845-1. Проте має бути напрацьований консолідований законопроект на основі проекту №2845.

Найдискусійніший пункт – **реєстрація саме кормових добавок**. У цьому аспекті українська система реєстрації не повністю відповідає європейській.

Так, в ЄС реєструються лише кормові добавки, а в Україні обов'язково є державна реєстрація готових

кормів та преміксів (ст. 76 закону України "Про ветеринарну медицину"). Тому наразі гостро стоїть питання вирівнювання правового поля в Україні та ЄС у самій частині реєстрації кормових добавок.

Запровадження реєстрації кормових добавок вкрай важливе з таких причин.

По-перше, система реєстрації кормових добавок не дозволяє допустити в обіг небезпечні добавки, які визначаються під час досліджень, що проводяться під час реєстрації добавки.

По-друге, реєстрація добавок важлива для ефективного держконтролю кормів на основі тієї інформації про добавку, яка надається при реєстрації. Наприклад, це інформація про безпечне використання речовини (при перевищенні безпечної дози певна речовина може стати небезпечною).

Держконтроль може це виявити лише за наявності докладної інформації про властивості добавки.

Як Україні бути з добавками, зареєстрованими в ЄС?

Європейські виробники реєструють в ЄС добавку один раз у компетентному органі, де потім зберігається досьє з усією інформацією про кормову добавку.

Так, за наукову оцінку безпечності кормових добавок під час їхньої реєстрації відповідає European Food Safety Authority (EFSA). Для здійснення оцінки заявник подає реєстраційне досьє з необхідною для проведення дослідження інформацією. За результатами цих досліджень EFSA публікує науковий експертний висновок, на основі якого комісія ЄС приймає рішення, допускати добавку в обіг чи ні.

Тобто добавку з однією і тією ж формулою різним виробникам не потрібно реєструвати заново. Це економія часу та коштів.

Тому в європейського бізнесу постає питання: навіщо реєструвати в Україні кормові добавки, які вже зареєстровані в ЄС?

Ці компанії вже витратили чимало зусиль, щоб за-

реєструвати добавку в європейському компетентному органі. Зрозуміло, що вони не хочуть проходити в Україні цей шлях спочатку.

І хоча Україна має ЗВТ з ЄС у рамках Угоди про асоціацію, однак це не дає тих умов, які мають країни-члени. Тобто Україна не може здійснювати держконтроль за європейськими кормами в Україні, бо компетентний орган не має доступу до реєстраційних досьє в ЄС.

Щоб зняти це дискусійне питання, **Україна має виробити власну спрощену систему реєстрації** – консенсус, який би задовольнив усі зацікавлені сторони.

Як це питання вирішували інші країни?

На сьогодні спрощені системи реєстрації кормових добавок існують у Швейцарії, Норвегії, Ісландії, Ліхтенштейні.

У Швейцарії спрощена процедура реєстрації кормових добавок, зареєстрованих в ЄС, вимагає подання досьє щодо зоотехнічних добавок, коксодіостатиків та гістомоностатиків, а також добавок на основі ГМО (це так звані holder-specific additives), тоді як щодо інших видів кормових добавок донедавна досьє не вимагалося (щоправда, зараз вже вимагається).

Не вимагається реєстраційне досьє в Ісландії, Норвегії та Ліхтенштейні, однак це обумовлено тим, що ці країни разом з ЄС входять до Європейського економічного простору (ЄЕП) і через спрощену процедуру імплементують у своє національне законодавство вимоги законодавства ЄС.

Ці країни керуються законодавством ЄС в питаннях обігу кормових добавок – просто визнають і допускають в обіг усі кормові добавки, що зареєстровані в ЄС.

Однак Україні такий варіант не підходить, бо Угода про асоціацію не передбачає доступу до реєстраційних досьє EFSA.

Оптимальна модель для України

Для спрощеної реєстрації кормових добавок в Україні пропонується подавати не реєстраційне досьє, яке було необхідним для реєстрації цієї кормової добавки в ЄС, а **науковий експертний висновок EFSA та Регламент ЄС, яким добавка допускається до обігу**.

Ці документи сукупно містять мінімально необхідну інформацію для здійснення контролю і тому дозволяють обійтися без реєстраційного досьє. Окрім того, вони є в публічному доступі в інтернеті. Відповідно, не потрібно проводити ніяких додаткових досліджень, оскільки вони проводилися під час реєстрації цієї добавки в ЄС. Відтак вартість такої реєстрації має бути мінімальною.

Рішення про реєстрацію кормової добавки протягом скороченого до одного місяця строку приймає компетентний орган – Держпродспоживслужба.

Як наслідок, така спрощена система реєстрації не буде обтяжливою для бізнесу, а з іншого – забезпечуватиме компетентний орган, який контролюватиме безпечність кормів, всією необхідною інформацією для здійснення такого контролю.

А без нього, як ми знаємо, неможливо гарантувати безпечність продукції тваринного походження для споживача, і не лише європейського.

